

Ynglefuglene på Skúvoy, Færøerne, deres udbredelse og antal

Af

ANDERS HOLM JOENSEN

(With a Summary in English: *The Breeding Birds of Skúvoy, Faeroes, Their Distribution and Numbers*).

INDLEDNING

Øen Skúvoy er beliggende mellem Sandoy og Stóra Dímun i den sydlige del af den færøske øgruppe (omtrent $61^{\circ} 46' N - 6^{\circ} 50' W$). Øens udstrækning fra nord til syd er knap 5 kilometer, og på det bredeste sted fra øst til vest måler øen 3 kilometer. Arealet udgør 9,7 kvadratkilometer.

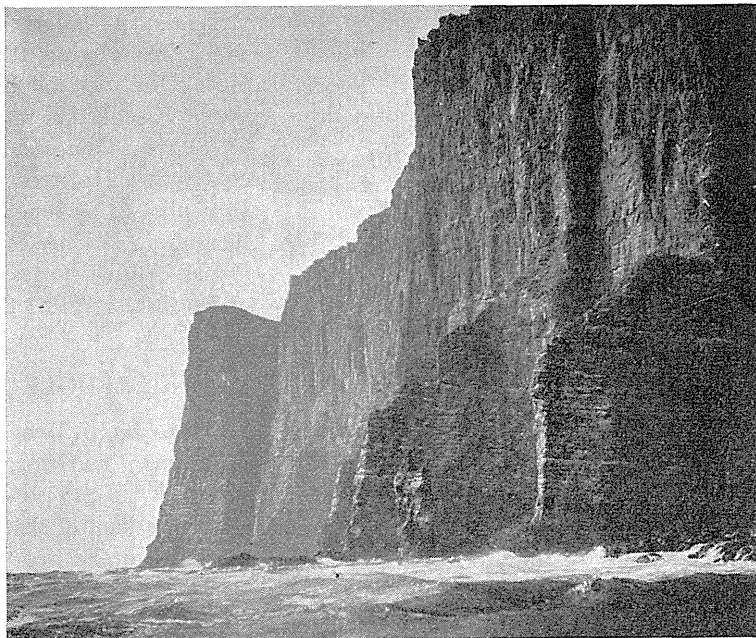
Skúvoy har i lange tider været kendt for sit meget rige fugleliv, og øen er tidligere blevet besøgt af ornithologer, som har gjort spredte iagttagelser (bl. a. FERDINAND 1947). Nogen samlet oversigt over øens fugleliv er inidlertid aldrig fremkommet, og dette var grunden til, at min hustru og jeg i sommeren 1961 besøgte Skúvoy for at studere dens fugleliv.

Hidtidige undersøgelser af fuglelivet på Færøerne har hovedsageligt været af kvalitativ art, dvs. man har beskrevet, hvilke arter der findes, og hvor de forekommer. Kun ganske få ornithologer har beskæftiget sig med fuglene set fra et kvantitativt synspunkt. I udlandet, særligt i Storbritannien, er dette en form for undersøgelse, man har gjort meget ud af. Særligt for søfuglenes vedkommende har man mange steder foretaget omfattende optællinger. Sådanne bestandsopgørelser har ikke blot værdi til bestemmelse af fuglebestandenes størrelse i øjeblikket; men de kan også danne grundlag for videre undersøgelser vedrørende svingninger i bestandene og årsagerne dertil.

Fig. 1. Forf. fot. Vestysten af Skúvoy, hvor de stejle fjelde rejser sig op til 350—400 meters højde. Den nederste trediedel af fjeldene er tæt besat af Rider (*Rissa tridactyla*) og Lømvier (*Uria aalge*), længere oppe dominerer Malmukkerne (*Fulmarus glacialis*).

Fig. 1.

*The westcoat of Skúvoy, altitude of the cliffs 350—400 metres. The lower third is crowded with Kittiwakes (*Rissa tridactyla*) and Guillemots (*Uria aalge*), further up Fulmars (*Fulmarus glacialis*) breed numerously.*

Jeg mente derfor, at det måtte være af interesse at få undersøgt, hvor mange ynglearter af hver enkelt art en ø som Skúvoy rummer. Grunden til, at netop Skúvoy blev valgt til en sådan undersøgelse, var, at øen som nævnt har en meget rig fuglefauna, og endvidere at øen er til-

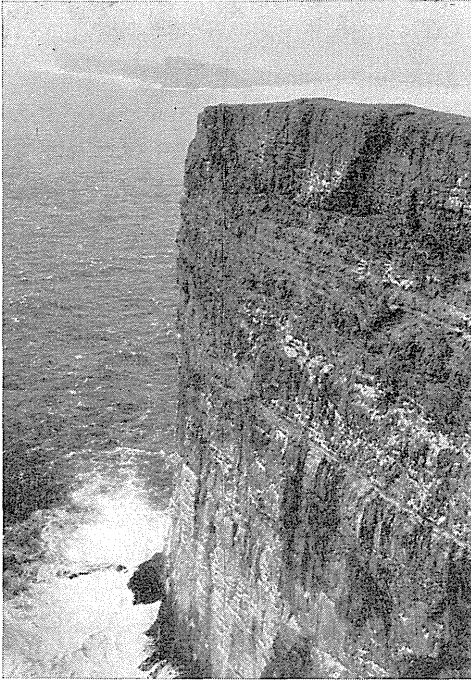

Fig. 2. Forf. fot. Den nordligste del af Skúvoys vestkyst, hvor fjeldets højde andrager ca. 120 meter. Kolonier af Ride (*Rissa tridactyla*) og Lomvie (*Uria aalge*) strækker sig næsten op til fjeldets øverste kant.

Fig. 2. The northern part of the west coast of Skúvoy. Altitude of the cliffs is ab. 120 metres, and Kittiwakes (*Rissa tridactyla*) and Guillemots (*Uria aalge*) are breeding right to the top.

strækkelig lille til, at en nogenlunde grundig undersøgelse kan gennemføres i løbet af kort tid.

Vort ophold på Skúvoy varede fra den 12. juni til den 30. juni, og hver dag i denne periode blev der foretaget optællinger og studier af øens ynglefugle, både ved kysterne og inde på øen.

I denne afhandling skal jeg forelægge resultaterne af mine undersøgelser. Først vil der blive givet en kort redegørelse for naturforholdene på Skúvoy, særligt med henblik på topografien og vegetationen — de omstændigheder, som har betydning for fuglenes udbredelse. Dernæst skal jeg give en redegørelse for de forskellige biotoper og fuglesamfund på øen, og endelig vil de arter, som blev fundet ynglende på Skúvoy i 1961 blive gennemgået systematisk med henblik på deres udbredelse på øen, deres antal og eventuelle svingninger i antallet i løbet af de sidste år. Metoderne ved optællingerne vil blive gennemgået, ligesom der for visse arter vil blive omtalt fuglefangst.

Jeg vil her rette en tak til de personer, som ved hjælp under optællingerne og ved manuskriptets udarbejdelse har været medvirkende til undersøgelsernes gennemførelse. En særlig tak til min hustru HANNE HOLM JOENSEN for hjælp under optællingerne. En tak skal rettes til vore værtsfolk på Skúvoy, kongsbønde JOHAN HENTZE og fru IDA HENTZE for deres gæstfrihed og venlighed og for mange værdifulde oplysninger. Japetus Steenstrup's Legat og Dansk Naturhistorisk Forening takkes for økonomisk støtte til rejsen.

KYSTERNE OG DERES YNGLEFUGLE

Skúvoy's kyster rummer i sommertiden et myldrende fugleliv. Få andre steder i Nordatlanten træffer man så mange fugle som her, og inden for den færøske øgruppe er Skúvoy utvivlsomt det sted, hvor det største antal af arterne Lomvie (*Uria aalge spiloptera* Salomonsen), Ride (*Rissa*

t. tridactyla (L.)) og Almindelig Skråpe (*Puffinus p. puffinus* (Brünn)) er koncentreret.

I dette kapitel skal der gives en summarisk redegørelse for kysterne på Skúvoy og ynglefuglenes fordeling. De mere detaljerede forhold vil siden blive omtalt un-

der gennemgangen af de enkelte arter. I forbindelse med beskrivelsen af kysttyperne henvises til fig. 3. Ynglefuglene er opstillet systematisk i tabel 1. For de arter, som blev talt op, er tillige nævnt antallet af ynglepar. Metoden ved optællingerne er dels omtalt i næste kapitel, dels beskrevet mere detaljeret ved gennemgangen af de enkelte arter, hvor også fejlmuligheder ved optællingerne og beregningerne er diskuteret.

Vestkysten og den vestlige del af sydkysten

Langs hele vestsiden af Skúvoy rejser fjeldene sig næsten lodret op fra havet til meget stor højde. Ved Høvdin længst mod nord er fjeldenes højde ca. 120 meter, men højden tiltager mod syd. Fra Knukur, som er Skúvoy's højeste punkt, og sydpå udgør de stejle fjelds højde fra 340 til næsten 400 meter. De lodrette fjeldsider er afbrudt af mange klippehylder, hvoraf flere er mere end 4 meter brede. Hylderne på Skúvoy's vestfjelde er bredere end noget andet sted på Færøerne, og de giver de bedste betingelser for dannelsen af store fuglekolonier. Flere af de bredeste hylder er dækket af et tyndt muldrag med græsvegetation.

Sydskysten af Skúvoy har længst mod vest den samme karakter som vestkysten. De stejle fjelde når her højder på op til næsten 400 meter.

På de stejle fjelde på vestsiden og sydvestsiden af Skúvoy er Lomvie (*Uria aalge spiloptera* Salomonsen): ca. 500.000 ynglepar, Ride (*Rissa t. tridatyla* (L.)): ca. 100.000 ynglepar og Mallemuk (*Fulmarus g. glacialis* (L.)): ca. 27.000 ynglepar (kun vestkysten), de arter, der talmæssigt dominerer. De yngler tæt uden afbrydelser i hele kystliniens udstrækning. Fordeelingen af arterne i stejlfjeldenes forskellige etager er stort set den typiske for Færøerne, som blev beskrevet af NØRREVANG for Mykines' vedkommende (NØRREVANG, 1960, p. 17). Nederst yngler Ride, der-

over Lomvie og øverst Mallemuk. Forholdene på Skúvoy er dog betydeligt mere komplicerede end på Mykines, idet de tre arter i vid udstrækning yngler imellem hinanden.

Foruden de tre talrigeste arter yngler der ved Skúvoy's vestkyst og sydvestkyst Topskarv (*Phalacrocorax a. aristotelis* (L.)), Ederfugl (*Somateria mollissima faeroensis* Brehm) og Tejst (*Cephus grylle faeroensis* Brehm), som yngler i urer og sprækker ved fjeldets fod helt nede ved vandet. Klippeduen (*Columba livia livia* Gmelin) yngler fåtalligt (ca. 20 par) i dybe, mørke klove nær havets overflade. På de bredeste hylder på stejlfjeldene, som har et muldrag med græsvegetation, yngler Lunden (*Fratercula arctica grabae* (Brehm)) i mindre kolonier flere steder. Alken (*Alca t. islandia* Br.) er sammenlignet med andre steder på Færøerne ikke talrig på Skúvoy. De forholdsvis jævne fjeldsider uden dybe sprækker byder ikke arten mange ynglepladser. Langt talrigere forekommer Alken f. eks. ved vestkysterne af Vágoy og Streymoy, hvor fjeldene har en mere forreven karakter.

I fjeldenes øverste etager yngler flg. arter i mindre antal: Svarthag (*Larus marinus* L.), Sølvmåge (*Larus a. argentatus* Pont.), Ravn (*Corvus corax varius* Brünnich), Gråkrage (*Corvus corone cornix* L.), Stær (*Sturnus vulgaris faeroensis* Feilden), samt Gærdesmutte (*Troglodytes t. borealis* Fischer) og Skærpiber (*Anthus spinoletta kleinschmidti* Hartert).

Sydøstkysten

Sydvestkystens stejle fjelde afløses mod øst af græsklædte skrænter med en hældning på omkring 45°. Disse skrænter er afbrudt af nogle få stejle hamre, der giver kysten trappeformet karakter.

På græsskrænterne yngler Lunde og Almindelig Skråpe (*Puffinus p. puffinus* (BRÜNN)) i store kolonier. Det bør i denne forbindelse nævnes, at der ikke findes rotter på Skúvoy.

På hamrene yngler Mallemuk, Lille Stormsvale (*Hydrobates pelagicus* (L.)), Svartbag, Sølvmåge og Gråkrage. Endvidere er Stær, Gærdesmutte og Skærpiber meget talrige.

Østkysten

Østkysten af Skúvoy er betydeligt lavere end vest- og sydkysterne. Nederst ved havet findes i brændingszonen ophobninger af store sten, hvor Tejsten er en talrig ynglefugl. Herover findes på den sydlige del af østkysten et op til 50 meter højt stejlfjeld med Mallemukker, og herover græsklædte skrænter med en del mindre kolonier af Lunde, samt Lille Stormsvale. Den nordlige del af østkysten, op til hvilken indmarken støder, har kun en få meter høj kysthammer. Her findes næsten ingen ynglende søfugle, udover nogle få små kolonier af Lunde.

Nordkysten

Nordkysten af Skúvoy minder meget om øens sydkyst med græsklædte skræn-

ter afbrudt af stejle hamre. Denne kyst rummer imidlertid kun ganske få ynglefugle. Kolonierne af Mallemuk og Lunde tæller blot fra nogle få snese op til hundrede fugle.

Optælling af kystrugende fugle

Det var oprindeligt min plan at foretage optællinger af fuglene på kystfjeldene fra en båd på havet. Men vejret var meget stormfuldt, og kun på to dage var der lejlighed til at sejle under fuglefjeldene. Imidlertid viste det sig, at man fra de øverste fjeldtoppe på vestsiden af øen havde et udmærket udsyn over meget store fjeldsider. Herfra foretoges ved hjælp af en god kikkert daglige optællinger af fuglene på fjeldene. De arter, det drejede sig om, var Mallemuk, Ride og Lomvie. For at få et så ensartet resultat som muligt, blev alle optællinger foretaget mellem kl. 10 og kl. 14. Metoderne og fejlmuligheder vil blive omtalt senere i gennemgangen af de enkelte arter.

SKÚVOY'S INDRE DELE

Skúvoy er en af de frodigste øer i den færøske øgruppe. En høj og tæt græsvegetation dækker alle øens indre dele. Vidtstrakte, golde stenmarker, som findes på de fleste andre øer, mangler ganske på Skúvoy. De forskellige øers frodighed kan ses i relation til det antal får, som holdes på øerne. På Skúvoy græsser omkring 1000 får, og til sammenligning kan nævnes, at der på Svinoy (en af Norderøerne), som er knap tre gange så stor som Skúvoy, kun græsser omkring 1200 får.

Fig. 3 viser landskabets udformning. Her er indtegnet de vigtigste vandløb, eng- og mosedrag, samt højdekurver med 50 meters ækvidistance.

Længst mod øst ligger Skúvoyarbygd, som rummer omkring 35 huse. Bygden er omgivet af indmarken, hvis areal udgør 1,3 kvadratkilometer. Området består af frodige græsmarker, hvor der på sensom-

meren høstes hør. Indmarken er omgivet af stengærder, som er indtegnet på fig. 3.

Vest og syd for indmarken ligger udmarken, som optager langt den største del af øen, og som anvendes til græsning for får. Græsvegetationen er ikke helt så frodig som i indmarken, men sammenlignet med forholdene andre steder på Færøerne af meget høj kvalitet. Fugtige enge findes flere steder i udmarken. Visse steder har jordbunden karakter af mose, og der graves en del tørv.

Fra østkysten af Skúvoy hæver landskabet sig jævnt opad mod vestkysten — fra havets overflade til næsten 400 meters højde. Stigningen fra øst til vest er jævn, og ingen steder på Skúvoy's indre dele afbrydes landskabets jævne konturer af bratte hamre. Skúvoy er gennemskåret af flere u-formede dale. Længst mod syd ligger Tjarnaheiðar. Omtrent midt på øen

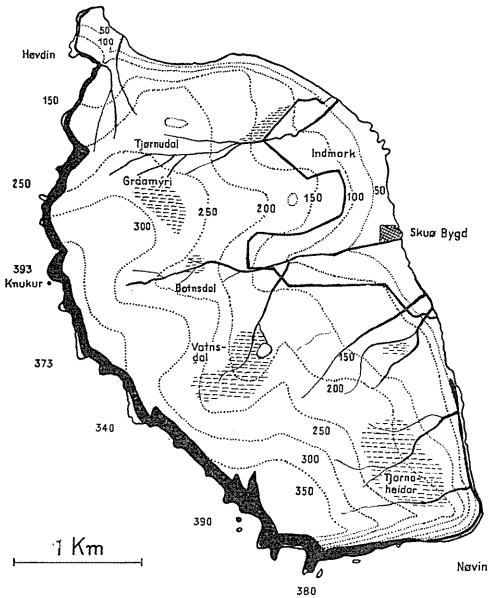

Fig. 3. Kort over Skúvoy med angivelse af de vigtigste topografiske træk. Sorte arealer angiver stejlfjelde ved kysterne med højdetal i meter. På øens indre dele er indtegnet højdekurver med 50 metres ækvidistance. Endvidere er vist de vigtigste vandløb, eng- og mosedrag (stiplede arealer), samt indmarkens og bygdens beliggenhed.

Fig. 3. Map of Skúvoy showing the most important topographical features. Black areas indicate steep cliffs (figures: height in metres). The interior parts have contours of 50 metres. The most important watercourses, meadows and moors (dotted areas) are shown as well as the situation of the village (bygd) and the „Indmark“.

ligger Vatnsdal med en mindre sø (areal ca. 1,2 ha), som afvandes gennem Árdalsá, der munder ud ved Bygden. Nordvest for Vatnsdal ligger Botnsdal, og vest for indmarkens nordligste del ligger Tjørndal. Syd for halvøen Høvdin, som udgør Skúvoy's nordligste del, ligger endnu et dalsystem.

Optælling på Skúvoy's indre dele

I de to og en halv uge, opholdet på Skúvoy varede, blev der foretaget daglige vandring rundt på de indre dele af øen. Alle iagttagne fugle blev noteret og markeret på et kort. Endvidere blev der ført

notater over fuglenes opførsel, især hvorvidt de viste redeadfærd eller ej. Alle lokaliteter på Skúvoy blev besøgt mindst tre gange, de fleste dog oftere. Områderne i og omkring indmarken, Vatnsdal og Botnsdal blev gennemvandret næsten hver dag. Efter at have besøgt et område flere gange, var det muligt at bedømme, hvor mange ynglepar det indeholdt. Tiden tillod ikke at foretage bestandsopgørelser på grundlag af redefund. Da de fugle, optællingerne omfattede, nemlig måge- og vadefuglene, har en meget karakteristisk redeadfærd, skulle en optælling af denne art give et meget sikkert billede af antallet af ynglefugle. For Storkjovens vedkommende blev bestanden dog opgjort på grundlag af redefund.

Ynglefuglene på Skúvoy's indre dele

På Skúvoy's indre dele fandtes mange typiske færøske arter ynglende i 1961. Desuden to arter, hvis udbredelse på Færøerne er begrænset til få steder, nemlig Storkjove og Sortgrå Ryle. Antallet af ynglefugle var derimod ikke typisk for Færøerne, idet jeg intet andet sted i øgruppen har iagttaget fuglene ynglende så tæt som på Skúvoy.

Vade- og mågefuglenes fordeling på Skúvoy er afbildet i fig. 5 og fig. 6. Fig. 5 viser vadefuglenes fordeling. For arterne Strandskade, Hjejle, Lille Spove og Sortgrå Ryle står hver signatur for et ynglepar, mens signaturen for Dobbelt Bekkasin (prikkede områder) viser de steder, hvor arten forekom særlig talrigt. Dobbelt Bekkasinen forekom i øvrigt alle steder øst for den stiplede linie, der tillige angiver grænsen for udbredelsen af Strandskade og Lille Spove. Denne linie falder med mindre afvigelser sammen med 230 meter højdekurven.

Fig. 6 viser fordelingen af mågefuglene på Skúvoy's indre dele. Den stiplede linie begrænser den Almindelige Kjoves udbredelse, og denne linie falder mod vest stort set sammen med den stiplede linie på

fig. 5. Prikkerne står for storkjovereder. Endvidere findes mindre kolonier af Sildemåge og Havterne. Endelig må man bemærke rastpladserne for store måger langs vestkysten. Disse måger fouragerer for en stor del i fuglebjergene på vestsiden af Skúvoy.

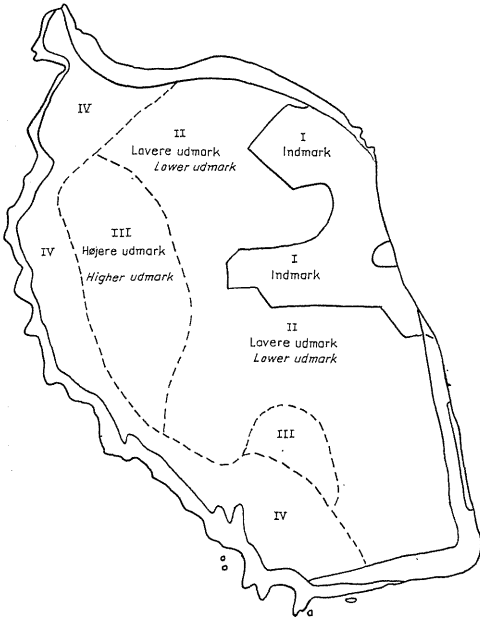

Fig. 4. Inndelingen af Skúvoys indre dele efter fuglesamfund.

Fig. 4. The division of the interior parts of Skúvoy' according to bird communities.

På grund af udbredelseskortene 5 og 6 er Skúvoys indre dele blevet inddelt i fire områder, der hver har sin karakteristiske fuglefauna. De forskellige faunaområder er indtegnet på fig. 4, og en sammenligning med fig. 3 viser, at disse faunaområder stort set falder sammen med højdefordelingen på øen. I tabel 1 er opstillet ynglefuglenes antal i de forskellige områder.

Fuglesamfundene

I. Indmark:

Områdets gennemsnitlige højde ca. 70 m. o. h. Areal 1,3 km². Karakterfugl: Dobbelt Bekkasin. Tætheden af vadefugle 22—26 par pr. km².

II. Lavere udmark:

Udstrækning fra Indmarken til ca. 230 meter kurven med mindre afvigelser. Gennemsnitlig højde varierende fra ca. 150 m. o. h. i områdets sydlige del til ca. 200 m. o. h. i områdets nordligste del. Areal ca. 4 km². Karakterfugle: Almindelig Kjove, Dobbelt Bekkasin, Lille Spove og Strandskade. Tætheden af de nævnte arter samt Hjejle meget varierende, i gennemsnit ca. 110 par pr. km². Største tæthed på Tjarnaheiðar: ca. 250 par pr. km².

III. Højere udmark:

Områderne vest for II. Gennemsnitlig højde ca. 250 m. o. h. Areal ca. 1,5 km². Karakterfugle: Storkjove, Hjejle og Sortgrå Ryle. Tætheden af disse arter 40—50 par pr. km².

IV. Vestligste og nordligste dele:

Bortset fra den nordligste dal udgør disse områder de højeste dele af Skúvoy. Bortset fra en lille havternekoloni længst mod nord yngler der ingen fugle i området, som er rastplads for store måger og Strandskader.

Hjejlen var udbredt i områderne I, II og III, dog talrigest i III. Digesmutte, Skærpiber, Stær og Gærdesmutte fandtes udbredt i alle områder, hvor egnede redesteder var til stede. Engpiberen (*Anthus pratensis* (L.)) ligeså, dog hyppigst på de laveste dele af øen (I og II).

Der er ingen tvivl om, at den tydelige forskel i fuglefaunaen i lavere og i højere udmark er opstået i forbindelse med Storkjovens tilstedeværelse og fremgang på Skúvoy i de senere år. Denne art tåler kun tilstedeværelsen af sådanne fugle i sit yngleområde, som fører en tilbageholdende tilværelse i yngletiden. Hjejle og Sortgrå Ryle er netop sådanne arter, som

Tabel 1. Ynglefuglenes fordeling på Skúvoy. Tallene angiver parantallet. X angiver arten ynglende, men ikke medtaget i optællingerne.

Table 1. The distribution of the breeding birds of Skúvoy. Figures indicate number of pairs. X indicates that the species is breeding, but was not included in the census.

Art Species	Vestkyst og sydvestkyst (stjelfjeld) West- and southwest- coasts (sheer cliffs)	Andre kyster (mest græs- klædte skråninger) Other coasts (mostly grasscovered slopes)	I: Indmark c. 1,5 km ² I: The Indmark c. 1,3 km ²	II: Lavere Udmark c. 4 km ² II: Lower Udmark c. 4 km ²	III: Højere Udmark c. 1,5 km ² III: Higher Udmark c. 1,5 km ²	Ialt Total
<i>Fulmarus glacialis</i>	c. 30.000					c. 30.000
<i>Puffinus puffinus</i>		3-6.000				3-6.000
<i>Hydrobates pelagicus</i>	×	×	×	×	×	
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> ...	×					
<i>Somateria mollissima</i>	×	×			×	
<i>Haematopus ostralegus</i> ...			5	28—30		33—35
<i>Pluvialis apricaria</i>			1	15—16	16—17	32—34
<i>Gallinago gallinago</i>			20—25	40—55		60—80
<i>Numenius phaeopus</i>			3	36—38		39—41
<i>Calidris maritima</i>					5—10	5—10
<i>Stercorarius parasiticus</i> ...				280-300		280-300
<i>Stercorarius skua</i>					40—45	40—45
<i>Larus marinus</i>	10—20					10—20
<i>Larus fuscus</i>				c. 20		c. 20
<i>Larus argentatus</i>	50—100					50—100
<i>Rissa tridactyla</i>	c. 100.000					c. 100.000
<i>Sterna paradisaea</i>						20—30 (IV)
<i>Alca torda</i>	×					
<i>Uria aalge</i>	c. 500.000					c. 500.000
<i>Cephus grylle</i>	×	×				
<i>Fratercula arctica</i>	×	×				
<i>Columba livia</i>	c. 20					c. 20
<i>Corvus corax</i>	c. 4					c. 4
<i>Corvus corone cornix</i>	×	×				
<i>Troglodytes troglodytes</i> ...	×	×	×	×	×	
<i>Sturnus vulgaris</i>	×	×	×	×	×	
<i>Oenanthe oenanthe</i>			×	×	×	
<i>Anthus pratensis</i>			×	×	×	
<i>Anthus spinoletta</i>	×	×	×	×	×	
<i>Passer domesticus</i>			10—15 (Bygd)			10—15

tilbringer det meste af tiden på jorden og ikke har særlig kraftig stemmeytring. Derimod kan Strandskade, Lille Spove, Dobbelt Bekkasin og Almindelig Kjøve

ikke yngle sammen med Storkjøven, da disse fugle tydeligt giver sig til kende på ynglepladsen ved deres flugt og kraftige stemmeytring.

SYSTEMATISK GENNEMGANG

Malle muk. (*Fulmarus g. glacialis*. (L.)

Havhestur, Náti.

Mallemukken blev første gang med sikkerhed konstateret ynglende på Skúvoy i 1849 (FISHER, 1952, pp. 112—113). Siden har arten bredt sig, og den er nu efter Lomvie, Lunde og Ride den talrigeste ynglefugl på Skúvoy.

Langt de fleste Mallemukker yngler på øens vestkyst, særligt dennes sydlige del. Fuglene yngler talrigt i fjeldenes øvre regioner på hylder og fremspring, ofte nær spredt græsvegetation. Utallige steder har fuglene ligeledes besat de brede, græsbevoksede eller vegetationsløse hylder og urer i fjeldenes nedre dele. Ofte ses de ynglende mellem Lomvierne. Enkelte steder yngler Mallemukker endog blandt Ridernes. Også ved Skúvoy's sydøstkyst yngler ret store bestande af Mallemuk; her anlægges rederne på de stejle hamre ret højt over havets overflade. På østkystens sydlige del findes en mindre bestand af Mallemukker på kysthamren. Østkystens nordlige del og hele nordkysten rummer kun små bestande af Mallemukker. Mallemukken yngler intet sted inde på øen, hvilket skyldes manglen på egnede redesteder.

Metoder og fejkilder ved Mallemuk optællingerne

Mallemukken var den af de på fjeldene ynglende arter, som det faldt lettest at tælle op, og tallene for denne art er uden tvivl sikrere end for Lomvie og Ride. Den relativt store afstand, der er mellem hver mallemukrede, gjorde det muligt at tælle fuglene én for én. Da dette imidlertid var meget tidsrøvende, i betragtning af det store antal fugle, der var tale om, var det nødvendigt at tælle mindre grupper af fugle, hvorefter konstateredes, hvor mange gange disse grupper gik op i hele fjeldets bestand. Adskillige nøjere eftertællinger viste imidlertid, at fejlen ved de hurtige optællinger var lille. En anden fejkilde rummer det faktum, at nogle Mallemukker kan have undgået opmærksomheden, idet rederne har været beliggende i hulheder eller bag mindre fremspring i fjeldet. For mange fjeldsiders vedkommende var det muligt at foretage optællinger fra flere punkter på kysten, hvorved mange „skjulte“ redesteder blev opdaget. Mere minutøse optællinger på fjeldene vi-

ste endvidere, at kun en ringe del af det samlede antal Mallemukreder var anlagt skjult for iagttagernes øje. På flere kyststrækninger var der dog så ringe overskuelighed, at optællinger måtte opgives. I alt blev der foretaget grundige optællinger på omkring en trediedel af vestkystens udstrækning.

Det var over de største dele af fuglefjeldene på grund af den store afstand ganske umuligt at afgøre, om en fugl, der lå på fjeldet, havde yngel, eller om det drejede sig om en ikke ynglende fugl. Her benyttedes den fremgangsmåde, at de steder optaltes, hvor der sad en enkelt Mallemuk eller to fugle tæt sammen. Siden optaltes på mere overskuelige fjeldsider hvor stor en del af de besatte steder, som indeholdt æg. Udfra de herved fremkomne resultater beregnedes antallet af ynglear.

Resultatet af Mallemuk optællingerne

På ca. en trediedel af vestkystens 7,4 km lange udstrækning blev der direkte optalt 17.750 steder, som var besat af Mallemukker. Efter mange optællinger kunne kysten inddeles i fire zoner. Inden for hver zone var tætheden af fuglene omtrent ens, og på grundlag af dette beregnedes det totale antal mallemuksteder langs hele øens vestkyst til ca. 45.000. I de store kolonier viste det sig, at ca. 60 % af stederne indeholdt æg. Af de 45.000 besatte steder var således de ca. 27.000 egentlige redesteder. Langs Skúvoy's sydkyst, østkyst og nordkyst ansloges det samlede antal ynglear til højst 3000. Det vil altså sige, at der i 1961 fandtes omkring 30.000 mallemukreder på Skúvoy.

Som nævnt udgjorde antallet af redesteder ca. 60 % af det samlede antal besatte steder i de store kolonier langs vestkysten. I mindre kolonier langs nordkysten udgjorde antallet af reder kun 25—40 % af det samlede antal besatte steder. Yngleeffektiviteten var således større i de store kolonier langs vestkysten end i de mindre kolonier langs nordkysten, som kun talte få snese reder. Dette synes almindeligt på Mallemukkens ynglepladser; forholdet omtales af FISHER (FISHER 1952, p. 34) og den ringere yngleeffektivitet i små kolonier skyldes sikkert både, at den sociale stimulus er ringe, og at disse små kolonier overvejende benyttes af unge, endnu ikke yngledygtige individer.

Almindelig Skråpe. *Puffinus p. puffinus* (Brünn.)

Skrápur

I græsskrænterne ved sydkysten findes en stor koloni, hvor fuglene yngler side om side med Lunder. Beboerne på Skúvoy indsamlers hvert år et par tusinde skråpeunger (Líra). På en tur til kolonien natten mellem den 25. og 26. juni iagttoges flere meget store flokke af Skråper på havet ud for sydkysten. Antallet af fugle blev anslået til mindst 8.000, måske 10.000. Antallet af ynglepar i kolonien er sandsynligvis af størrelsesordenen 3—6.000, og kolonien på Skúvoy er den største på Færøerne.

Lille Stormsvale. *Hydrobates pelagicus* (L.)

Drunnhvíti

Almindelig ynglefugl ved kysterne og inde på øen, hvor passende redesteder findes i urer og hamre. Særlig talrigt iagttoges arten ved sydkysten.

Topskarv. *Phalacrocorax a. aristotelis* (L.)

Skarvur

Talrig ynglefugl langs vestkysten og den vestlige del af sydkysten.

Ederfugl. *Somateria mollissima faeroensis* Brehm.

Æða

Yngler spredt langs kysten, samt fåtalligt hist og her på de højeste dele af øens indre.

Strandskade. *Haematopus ostralegus occidentalis* Neumann

Tjaldur

Almindelig ynglefugl i udmarkens lavere dele. Ialt 33—35 par. Desuden holdt en del fugle til, som tilsyneladende ikke ynglede. I den nordligste dal iagttoges ved tre besøg omkring 50 fouragerende fugle, og en mindre flok blev iagttaget på det højeste plateau på den sydlige del af øen.

Strandskaden skal være gået meget tilbage på Skúvoy efter Storkjovens store fremgang. Den er således helt forsvundet som ynglefugl fra øens højeste dele, hvor den tidligere utvivlsomt har været almindelig. Andre steder på Færøerne yngler arten almindeligt meget højt oppe. På Strøms blev den således truffet ynglede talrigt i mere end 600 meters højde over havet.

Hjejle. *Pluvialis apricaria altifrons* (Brehm)
Lógv

Blev truffet ynglede såvel i indmarken som i udmarken, bortset fra det sidste områdes vestligste dele. Hyppigst forekom arten i udmarkens højere dele (III), hvor den ynglede blandt Storkjoverne, som ikke syntes at genere Hjejlen. Totalantallet var 32—34 par, heraf blev halvdelelen truffet i udmarkens højere dele.

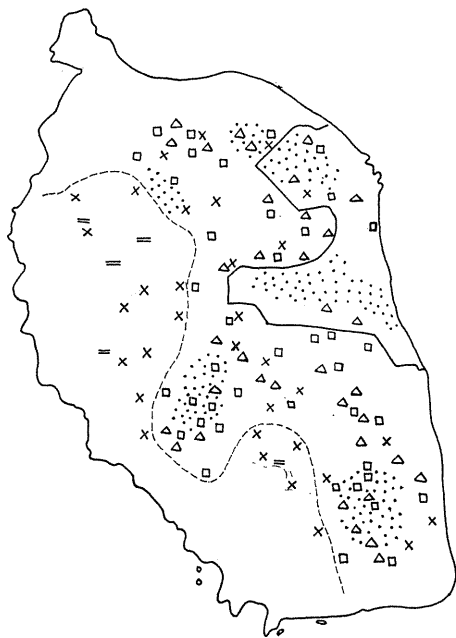

Fig. 5. De ynglede vadefugles fordeling på Skúvoy. Hvert af de nedenfor anførte signaturer står for et par. Prikkede arealer angiver de steder, hvor Dobbelt Bekkasinen forekom talrigest. Den stiplede linie angiver grænsen for udbredelsen af Strandskade, Lille Spove og Dobbelt Bekkasin.

Fig. 5. The distribution of the breeding waders on Skúvoy. Each of the underneath shown signatures stands for one pair. Dotted areas indicate where Gallinago gallinago occurred most numerous. Dotted line shows the limiting of breeding of Haematopus ostralegus, Numenius phaeopus, and Gallinago gallinago.

- △ *Haematopus ostralegus*
- *Numenius phaeopus*
- × *Pluvialis apricaria*
- = *Calidris maritima*

Dobbelt Bekkasin. *Gallinago gallinago faeroensis* (Brehm)

Mýrisnípa

Denne art var langt den talrigeste vadefugl. Særlig talrigt forekom den i indmarken (20—25 par), hvor den var den dominerende fugl. Også i udmarkens lavere dele var arten almindelig, særlig i fugtige eng- og moseområder. Antallet af ynglepar blev anslået til 60—80 på hele øen. Dette tal er fremkommet på grundlag af optællinger af hanner i parringsflugt, men da hver han har et stort flugtområde, var det meget vanskeligt at fastslå tallet nøje.

Småspove. *Numenius phaeopus islandicus* (Brehm)

Spógvi

Talrig ynglefugl i udmarkens lavere dele uden for Storkjovernes yngleområder. Antallet af ynglepar var 39—42, og arten var således talrigere end både Strandskade og Hjejle. Typisk yngleplads var fugtige engstrøg, hvor fuglene yngede tæt. Også Småspoven har været i tilbagegang på Skúvoy, efter at Storkjoverne har bredt sig.

Sortgrå Ryle. *Calidris m. maritima* (Brünn.)

Sjógrælingur

Ynglefugl på øens højeste dele mellem Storkjoverne. Arten blev iagttaget 5 steder, men da fuglene kun røber sig, når man er ganske tæt ved reden, er nogle fugle utvivlsomt undgået opmærksomheden. Det samlede antal ynglepar overstiger dog næppe 10. Som yngleplads benyttede fuglene de udtørrede, stenfyldte vandløb, hvor græsset voksede meget spredt. Ofte iagttoges Sortgrå Ryler ved øens østkyst, hvor fuglene fouragerede på klipperne i brændingszonen.

Almindelig Kjove. *Stercorarius parasiticus* (L.)

Kjógvi

Den Almindelige Kjove var langt den talrigeste art på Skúvoy's indre dele. Den fandtes ynglende i alle de lavere dele af udmarken i større og mindre kolonier. I de fleste kolonier blev der foretaget grundige optællinger, og totalantallet var mellem 280 og 300 ynglepar. Af 362 iagttagne fugle var 58 af lys fase, resten mørke.

D.v.s. godt 16 % af bestanden var lyse fugle, hvilket svarer til WILLIAMSON's optællinger på Svínøy og Fugloy i 1953 (WILLIAMSON 1954), men ligger betydeligt højere end NØRREVANG's resultater fra Mykines i 1957 (lyse fugle kun 4,2 % af bestanden). Det kan dog nævnes, at inden for samme koloni på Vágar har man konstateret svingninger fra 2 % til 26 % og tilbage til 11 % (NØRREVANG 1950).

De fleste steder på Skúvoy syntes mørke og lyse fugle at yngle tilfældigt mellem hinanden. På Tjarnaheiðar, som rummede ca. 90 ynglepar, var forholdene dog afvigende. Antallet af lyse fugle var for det første meget ringe, og alle de lyse fugle var koncentreret i en ganske bestemt del af kolonien.

Alle reder af Almindelig Kjove blev fundet i højt græs på i reglen ret fugtig jordbund. I en ring omkring redestedet havde fuglene i reglen trådt græsset ned. Foruden redestedet havde hvert par i kolonien en lille tue, som ragede op over det øvrige landskab. Også her var græsset trådt ned, og dets stærke grønne farve vidnede om, at fuglene tilbragte megen tid her og afsatte store mængder ekskrementer. På fig. 6 er indtegnet nogle småsøer på østsiden af øen (2). Her yndede Kjoverne at bade. Den største sø midt på Skúvoy var omgivet af en meget stor koloni af Almindelige Kjover. Denne sø var imidlertid badested for Storkjover, og den mindre art sås meget sjældent her.

Storkjove. *Stercorarius s. skua* (Brünn.)

Skúgvur

Storkjoven har været i stor fremgang på Skúvoy i dette århundrede, og den er nu en almindelig ynglefugl i de højere dele af udmarken. Der blev fundet 39 reder (fig. 6), og det er kun et fåtal af reder, som kan være undgået opmærksomheden. Antallet af ynglepar er således anslået til 40—45. Foruden ynglefuglene holdt ca. 30 ikke-ynglende Storkjover til på øen. De opholdt sig gerne i udkanten af ynglekolonierne, og ofte oprådte de parvis. Antallet af ikke-ynglende Storkjover var betydeligt større end konstateret på andre færøske ynglepladser, hvilket hænger sammen med de gode fourageringsmuligheder på vestsiden af Skúvoy. I fuglebjergene iagttoges meget ofte Storkjover, som tog æg af Rider, Lomvier og Mallemukker. Også rester af voksne fugle af de pågældende arter blev jævnligt fundet ved Storkjovernes reder.

Også over for de fugle, som ynglede inde på øen, optrådte Storkjoverne agressivt. De sås meget ofte jage Strandskader og Småspover; ved en storkjoverede blev der fundet rester af småspoveæg. Storkjoverne opholdt sig dog aldrig længere tid ad gangen i udmarkens lavere dele, hvor de altid var udsat for forfølgelse fra de Almindelige Kjovers side.

De fleste steder ynglede de to kjovearter helt adskilt. I et mindre område vest for indmarken ynglede de dog imellem hinanden, og her blev der ofte iagttaget jagninger fuglene imellem. Ingen af arterne var på forhånd sikret sejren i disse jagninger. I nogle tilfælde var det den Almindelige Kjove, som jagede Storkjoven væk, i andre tilfælde omvendt. Det syntes oftest at være den på stedet ynglende art, der dominerede.

Svartbag. *Larus marinus* L.

Bakur, Svartbakur

Fåtallig ynglefugl langs Skúvoy's sydkyst og vestkyst. Antallet af ynglepar sandsynligvis 10—20.

Foruden ynglefuglene holdt 100—200 ikke ynglende Svartbage til på Skúvoy (fig. 6), overvejende 2—3 årige fugle, men også enkelte udfarvede fugle blev iagttaget på rastpladserne. Svartbagene søgte deres føde på vestsiden af øen, hvor de tog både æg, unger og voksne fugle i kolonierne. På rastpladserne blev der især fundet mange æg af Mallebuk, Ride og Lomvie, men også en del rester af voksne Mallebukker, Lomvier, Rider og Lunder.

NØRREVANG (1960, p. 18—19) mener, at kun Sølvmågen fouragerer i de færøske fuglebjerge. Mine iagttagelser på Skúvoy og andre steder på Færøerne viser imidlertid, at alle tre store mågearter i vid udstrækning tolder på fuglefyldenes kolonier. Også andre steder ved Atlanterhavets kyster er dette konstateret, og jeg har iagttaget det på øen Skokholm ved Wales. Her dræber alle tre mågearter hvert år i hundredvis af Almindelige Skræper, samt mange Lunder. En undersøgelse af en halv snes Svartbagrede, som jeg foretog på Skokholm og på øen Lundy ved Cornwall i sommeren 1956, viste ligeledes ganske tydeligt, at Svartbagene her for en stor del lever af og fodrer deres unger op med æg, unger og voksne søfugle. En enkelt Svartbagrede var omgivet af 77 gylp, hvor af 55 udelukkende indeholdt rester af fugle, hovedsagelig Rider.

Sildemåge. *Larus fuscus graellsii* Brehm
Likka

Fåtallig ynglefugl på Skúvoy's indre dele i den lavere del af udmarken. To små kolonier blev fundet med tilsammen ca. 20 ynglepar (fig. 6). 40—60 ikke ynglende fugle holdt til på den vestligste del af øen, hvor de fouragerede i fuglekolonierne.

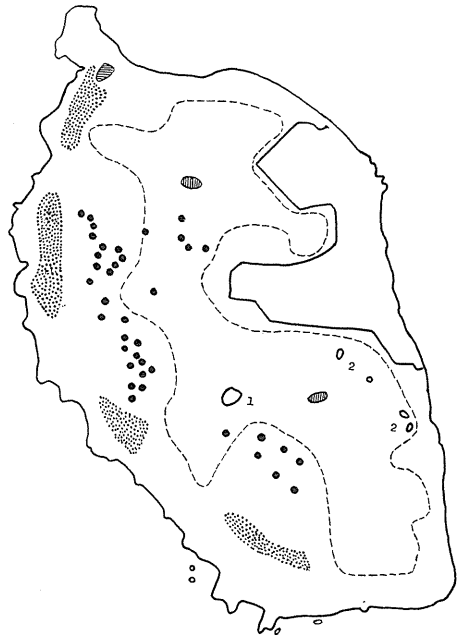

Fig. 6. De ynglende mågefugles fordeling på Skúvoy's indre dele. Den stiplede linie viser grænsen for Almindelig Kjoves forekomst. Store prikker står hver for en rede af Storkjove. Tæt prikkede arealer angiver rastpladser for store måger. Lodret skravering: Sildemågekolonier. Vandret skravering: koloni af Havterne. 1: sø — rastplads for Storkjover. 2: småsøer — rastpladser for Almindelig Kjove.

Fig. 6. The distribution of skuas, Lesser Black Backed Gulls, and Arctic Terns on Skúvoy. Dotted line shows the limit of breeding of *Stercorarius parasiticus*. Each big dot stands for one nest of *Stercorarius skua*. Densely dotted areas are roosting places for big gulls. Vertical hatching shows colonies of *Larus fuscus*, horizontal hatching of *Sterna paradisaea*. 1: lake — roosting place for *Stercorarius skua*. 2: small lakes — roosting places for *Stercorarius parasiticus*.

Sølvmåge. *Larus a. argentatus* Pont.

Fiskimási

Ret talrigt, men spredt ynglende ved vestkysten og sydkysten. Antallet af ynglepar sandsynligvis mellem 50 og 100. Også Sølvmåger fouragerede i fuglebjergene; på rastpladserne på vestsiden af øen iagttoges henved 100 fugle.

Ride. *Rissa t. tridactyla* (L.)

Rita

Riden yngler meget talrigt langs Skúvoy's vestkyst og sydvestkyst. De fleste steder er Riden den dominerende art fra en højde af få meter o. h. til 30—50 meters højde. De største Ridekolonier findes langs den nordlige del af vestkysten. Ved Hövdin er arten langt den talrigeste fugl på bjerget, og kolonierne strækker sig helt op til fjeldets øverste kant (130 m.o.h.). Længere sydpå er kolonierne koncentreret under 100 meters højde, men enkelte steder iagttoges særskilte kolonier i 350 meters højde, hvilket er usædvanligt for arten.

Kolonierne fordelt langs kysten er mere uregelmæssig end for Lomviernes og Mallemukernes vedkommende, og det var derfor ikke muligt at inddele kysten i tæthedzoner, som det lod sig gøre for de to andre arter. Derfor er tallene for Riden ret usikre. I alt blev der direkte optalt ca. 50.000 ridereder, og totalantallet for hele kysten har jeg anslået til omkring 100.000. Fremgangsmåden ved rideoptællingerne var stort set den samme som ved mallemukoptællingerne, idet antallet af „steder“ optaltes, hvor der sad en enkelt Ride eller to fugle tæt sammen. Derefter optaltes på mere overskuelige fjeldsider, hvor stor en del af stederne der indeholdt yngel.

Riden har været i betydelig fremgang på Skúvoy i de sidste 10—20 år. Hvert år øges kolonierne, og nye fjeldsider inddrages som ynglepladser. Mange steder yngler Rider nu mellem Lomvier, og enkelte steder mellem Mallemukker.

Andre steder på Færøerne har Riden derimod været i tilbagegang i de sidste ca. 20 år. Det gælder særligt kyststrækninger langs vestsiden af Streymoy. Kongsbonde Ole Jakob Magnussen, Saksun, har fortalt, at der i de sidste 10—20 år hvert år har været en enorm stor dødelighed blandt rideungerne i kolonierne. Hvert år har døde unger ligget i tusindvis på havet, og efterhånden er mange af de største ynglekolonier

helt forsvundet. Den store dødelighed står utvivlsomt i forbindelse med fødemangel. De døde rideunger har været påfaldende magre, og efter sigende har man i de sidste årtier kunnet iagttage en betydelig formindskelse i planktonmængden i havet ud for kysten.

På Mykines blev jeg gjort opmærksom på et interessant forhold vedrørende Riderne. I visse kolonier på øen indsamler beboerne rideæg. Normalt lægger Riden to æg, men ved omlægning, når første kuld æg er blevet taget, lægges kun ét æg. Det viser sig nu, at ungerne i kolonier, hvor man har indsamlet æg, klarer sig bedre end ungerne i de andre kolonier. Mod slutningen af redetiden viser dette sig tydeligst, idet kuldene på én unge overlever i langt højere grad end kuldene med to unger. Der er således føde nok til én unge, men forældrefuglene kan dårligt nå at indsamle føde til to unger. Eksemplet er et af de få, der viser, at menneskers indgreb i fuglekolonier i visse tilfælde kan være gunstige for bestanden.

Havterne. *Sterna paradisaea* Pont.

Terna

I den nordligste dal fandtes en koloni med 20—30 reder. Havterneren var den eneste art, som yngede på denne del af øen. Tidligere var kolonien større. Langs Skúvoy's kyster, særligt i det strømfyldte farvand ved øens nordspids og langs østkysten, fouragerede dagligt et stort antal Havterner, sandsynligvis fugle fra kolonier på Sandoy.

Alk. *Alca torda islandica* Brehm

Alka

Ynglefugl langs vest- og sydkysten (se indledende kapitel om kysterne).

Lomvie. *Uria aalge spiloptera* Salomonsen

Lomvigi

Skúvoy er det sted på Færøerne, hvor man finder det største antal Lomvier, og øen rummer en af de største koncentrationer i hele Nordatlanten. Hele vestkysten af Skúvoy er et kæpemæssigt lomviefjeld, hvor fuglene sidder ganske tæt på hylder og fremspring i ufattelige mængder, hvis antal man ikke kan forestille sig, før man har sejlet under fuglebjergene.

De fleste steder yngler Lomvierne tæt fra 30—50 meters højde til 150 meters højde o.h.

Her yngler visse steder også mange Mallemukker og især Rider, men Lomvier er absolut den dominerende fugl i disse etager af fjeldet. Flere steder yngler Lomvier højere oppe. Enkelte steder blev der således iagttaget ret store kolonier ca. 350 meter o.h., hvilket er usædvanligt for arten.

På grund af det meget store antal fugle på fjeldene var det nødvendigt at tælle Lomvierne i grupper. Som regel taltes først 50 fugle nøje op, og derefter skønnedes, hvor mange gange denne gruppe gik op i hele hyldens fuglebestand. En sådan optællingsmåde er naturligvis forbundet med meget stor usikkerhed, og der blev derfor foretaget mange kontroltællinger. Langs ca. en trediedel af vest- og sydvestkysten blev der direkte optalt knap 150.000 Lomvier. Efter flere optællinger kunne kysten inddeles i zoner med ens tæthed, og på grundlag heraf beregnedes totalantallet af Lomvier på Skúvoy til ca. 500.000.

Det var et stort problem, hvorledes man ud fra det talte antal fugle kunne slutte noget om antallet af ynglepar. I litteraturen fandtes her ingen angivelser, og jeg har derfor holdt mig til oplysninger fra beboere på Skúvoy, som i mange år har færdedes ved fuglebjergene. Man har oplyst, at der på det tidspunkt af yngletiden, da optællingerne foregik, opholder sig én voksen Lomvie for hvert æg og hver unge i kolonien. En yderligere bekræftelse på dette fremkom derved, at tællerresultaterne (voksne Lomvier) svarede nøje til det antal æg, man ved tidligere lejligheder havde indsamlet på fjeldene. I et tilfælde taltes på et afgrænset fjeldområde 7.800 Lomvier, og her havde man tidligere indsamlet ca. 7000 æg. I et andet tilfælde optaltes på nogle fjeldsider ca. 17.000 Lomvier, og her havde man indsamlet omkring 16.000 æg. Ud fra dette vil jeg anslå antallet af ynglende Lomvier ved Skúvoy's vest- og sydvestkyst til ca. en halv million par.

Dette tal skal dog blot opfattes som et forsøg på at angive størrelsesordenen af Skúvoy's lomviebestande. Optællinger og beregninger af denne art er naturligvis behæftet med mange fejlmuligheder. En af de vigtigste fejlmuligheder ligger deri, at nogle fugle kan være undgået opmærksomheden. Imidlertid mener jeg, at kun en ringe del af Skúvoy's Lomvier yngler på steder, der er skjult for iagttagers øje.

For beboerne på Skúvoy har Lomvierne alle tider spillet en stor rolle. Endnu indsamles man-

ge æg, og der fanges mange voksne Lomvier, men ligesom andre steder på Færøerne er fuglefangsten i tilbagegang. Om sommeren er de fleste mænd borte fra øerne, og man mangler i høj grad folk til at tage sig af fuglefangst og ægindsamling.

Lomvieæg indsamles i begyndelsen af juni. I gode år samles omkring 20.000 æg, men i 1961 var antallet helt nede på 6—7.000. De voksne Lomvier fanges på havet. Fra en båd udsætter fangerne store træplader forsynet med en mængde nylonløgner. På dage, hvor søen er en smule urolig, kommer Lomvierne og sætter sig på pladerne, og snart hænger deres ben fast i løkkerne. På gode dage kan en båd fange henved 500 Lomvier på denne måde. Under den sidste verdenskrig fangedes et år 30—40.000 Lomvier på Skúvoy, men nu fanges langt færre, højst 10.000.

T e j s t. *Cephus grylle faeroensis* (Brehm)

Teisti

Almindelig ynglefugl langs alle kyster, særlig hyppigt iagttaget ved østkysten syd for bygden.

L u n d e. *Fratercula arctica grabae* (Brehm)

Lundi

Meget talrig ynglefugl på Skúvoy. De største kolonier findes i græsskrænterne langs sydkysten, hvor fuglene yngler tæt over store strækninger. Flere steder yngler Lunderne side om side med Skråperne, og nogen principiel forskel i de to arters måde at bygge reden på iagttoges ikke, modsat forholdene på Mykines (NØRRE-VANG 1960).

De øvrige kyster har adskillige mindre kolonier, hvoraf de største rummer 4—500 par. Antallet af Lunder på ynglepladserne synes at svinge en del fra år til år. Der ser ud til at være flest Lunder i regnfulde somre, men nogen forklaring på dette forhold kan ikke gives.

Der blev ikke gjort forsøg på at optælle Skúvoy's lundebestande. Også Lunden spiller en stor rolle i beboernes husholdning. I kolonierne ved sydkysten fleyges flere tusinde fugle om året. Tidligere var fangsterne langt større end nu. Under sidste verdenskrig et år 30—40.000 Lunder.

K l i p p e d u e. *Columba l. livia* Gmelin

Bládúgva

Fåtallig ynglefugl langs vest- og sydkysten. JOHAN HENTZE mener, at der yngler omkring 20 par.

Ravn. *Corvus corax varius* Brünn.

Ravnur

JOHAN HENTZE har oplyst, at der i de sidste år har ynglet omkring 4 par Ravn på Skúvoy's stejle fjelde. Ravnene fouragerer i fuglebjergene.

Gråkrage. *Corvus corone cornix* L.

Kráka

Ret almindelig ynglefugl på øens stejle fjelde, hvor den fouragerer i fuglekolonierne.

Stær. *Sturnus vulgaris faroensis* Feilden

Stari

Talrig ynglefugl overalt på øen, hvor egnede redesteder findes, således i kystfjeldene, i huse i bygden og i gærder i indmarken, samt fåreskjul og tørveskjul i udmarken.

Gærdesmutte. *Troglodytes troglodytes borealis* Fischer

Músabróðir

Almindelig ynglefugl ved kysterne, i indmarken og bygden, samt enkelte steder i udmarken.

Engpiber. *Anthus pratensis* (L.)

Grátítlingur

Ret almindelig ynglefugl på øens laveste dele, i indmarken og i den lavere udmark. Sås også ganske få steder i højere udmark, men var her næsten helt erstattet af Skærpiberen.

Skærpiiber. *Anthus spinoletta kleinschmidti* Hartert

Fjørugrátítlingur

Almindelig ynglefugl langs alle kyster, samt i de højere dele af udmarken. I de lavere dele af udmarken og i indmarken fåtalligt ynglende, altid i stenet terræn.

Digesmutte. *Oenanthe oenanthe schiøleri* Salomonsen

Steinstólpa

Almindelig ynglefugl på Skúvoys indre dele.

Gråspurv. *Passer d. domesticus* (L.)

Gråspurvir

Ynglefugl i bygden, hvortil arten indvandrede for få år siden. I 1961 blev der iagttaget 10—15 par.

SUMMARY IN ENGLISH

The Breeding Birds of Skúvoy, Faeroes, Their Distribution and Numbers.

The islet of Skúvoy is situated between Sandoy and Stora Dimun in the southern part of the Faeroes. The island is nearly 5 kilometres long from the north to the south and measures about 5 kilometres from the east to the west. The area covers about 9,7 square kilometres.

The author and his wife spent two and a half weeks on Skúvoy in the end of June 1961. The purpose of this visit was to study the distribution and numbers of the birds breeding on the island. No ornithologist has ever before tried to estimate the total breeding population of a Faeroese locality, and as such investigations have been carried out in many parts of the North Atlantic Ocean, especially in Great Britain, the author thought that it would be of interest to know how many birds a typical Faeroese locality contains. Skúvoy has some of the largest colonies of seabirds in the Faeroes, even in the North Atlantic Ocean, and the

interior parts of the island are inhabited by many typical Faeroese species. Thus Skúvoy was suitable for a census investigation, and the small size of the island made it possible to carry through the investigation in a rather short period of the breeding season.

At first the character of the island will be gone through especially concerning topographical and vegetational features of importance to the distribution of the species. Later the bird communities will be described with special regard to distribution and numbers. In case of decrease or increase, this will be described as far as it has come to the author's knowledge.

The coasts of Skúvoy and their breeding birds

The coasts of Skúvoy contain the largest concentrations in the Faeroes of Guillemots (*Uria aalge spiloptera* Salomonsen), Kittiwakes

(*Rissa t. tridactyla* (L.)), and Manx Shearwaters (*Puffinus p. puffinus* (Brünn)).

The westcoast and the southwestcoast of Skúvoy consist of steep cliffs rising from the sea level almost vertically to great heights. In the north these cliffs rise to a height of about 130 metres, further south the height is increasing to nearly 400 metres. Several ledges cut through the cliffs, these ledges being broader than in any other place in the Faeroes, i.e. often more than 4 metres.

These steep cliffs with their ledges form the breeding place of great numbers of Fulmars (*Fulmarus g. glacialis* (L.)): about 27.000 pairs (this figure stands for the westcoast only), Kittiwakes (*Rissa t. tridactyla* (L.)): about 100.000 pairs, and Guillemots (*Uria aalge spilopectera* Salomonsen): about 500.000 pairs. Bird colonies occupy every part of the coastline. The vertical distribution of the species is on the whole the typical, as described by Nørrevang (1960), though the species tend to interfere at a higher degree on Skúvoy than in any other place in the Faeroes.

Shag (*Phalacrocorax a. aristotelis* (L.)), Black Guillemot (*Cepphus grylle faeroeensis* Brehm), and Eiderduck (*Somateria mollissima faeroeensis* Brehm) breed abundantly near the surface of the sea in crevices. The Rock Dove (*Columba l. livia* Gmelin) breeds in small numbers in dark hollows near the surface. On some ledges in the higher regions of the cliffs, where some grassvegetation is present, the Puffin (*Fratercula artica grabae* Brehm) is found breeding in small colonies.

Compared to its numbers in many other bird-cliffs in the Faeroes the Razorbill (*Alca torda islandica* Brehm) is not very common on Skúvoy, owing to the rather straight rocks which offer few suitable nesting places for this species. The species was found much more numerous on the west coast of Streymoy and Vágar, where the cliffs are more fissured.

In the upper regions of the west- and southwest coast smaller numbers of Great Black-Backed Gull (*Larus marinus* L.), Herring Gull (*Larus a. argentatus* Pont.), Raven (*Corvus corax varius* Brünn.), and Hooded Crow (*Corvus corone cornix* L.) were found breeding on ledges and in crevices. Wren (*Troglodytes t. borealis* Fischer), Starling (*Sturnus vulgaris faeroeensis* Feilden) and Rock Pipit (*Anthus spinoletta kleinschmidti* Hartert) are quite numerous.

The southeastcoast of Skúvoy consists of grasscovered slopes interrupted by a few vertical rock-„hamrar“. The slopes house very large colonies of Puffins, as well as the largest colony of Manx Shearwaters (*Puffinus p. puffinus*

(Brünn.) in the Faeroes with probably between 3000 and 6000 breeding pairs. There are no rats on Skúvoy. On the „hamrar“ were found breeding: Great Black-Backed Gull, Herring Gull, Hooded Crow, Starling, Wren, Fulmar and Storm Petrel (*Hydrobates pelagicus* (L.)).

On the eastcoast of Skúvoy few breeding seabirds were found. Black Guillemots are numerous just above the surf zone in crevices and under boulders, and Fulmars and Puffins breed locally in small colonies.

The north coast of Skúvoy has a topography very similar to that of the south coast, but very few seabirds breed here.

It was originally intended to count the seabirds on the west- and southwestcoast from a boat, but owing to bad weather this was possible on only two occasions. From the highest tops of the westcoast there were, however, very good views to large parts of the bird cliffs. From these tops the author daily counted Guillemots, Kittiwakes and Fulmars. The numbers estimated are given in table 1, and the method of counting and estimating is described in the synopsis.

The interior of Skúvoy and its breeding birds

Skúvoy is one of the most fertile islands in the Faeroes, all interior parts being covered with dense grass feeding 1000 sheep. For comparison Svinoy in the northern part of the Faeroes has only 1200 sheep, though this island is nearly three times as large as Skúvoy. Fig. 3 shows the main features of Skúvoy.

The interior slopes gently from the east coast towards the west coast. In the lower parts, especially in valeys, we find damp soil and moors, where some peat is cut. The „Indmark“ is the cultivated area round the village (bygd). Here hay is grown, and sheep are kept away, so the grass vegetation is very dense. Outside the „Indmark“ lies the „Udmark“, where sheep are grazing.

Every day during the stay on Skúvoy walks were made through the interior parts of the island. Every bird seen was noted and plotted on a map, and observations on behaviour were made to decide whether the birds observed were actually breeding or not. Time did not allow a census of nests, but the species included in the census, i.e. waders and skuas, show very distinct nesting behaviour, so that ethological observations may make it possible to estimate the number of pairs very exactly. Every part of the island was visited at least three times, several places more often.

The interior parts of Skúvoy house many typical Faeroese species, plus two that occur in

a few other places only, i.e. Great Skua (*Stercorarius s. skua* (Brünn.)) and Purple Sandpiper (*Calidris m. maritima* (Brünn.)). The total number of breeding pairs, however, is not typical for the Faeroes. In no other place the author found a greater density than on Skúvoy.

Fig. 5 shows the distribution of waders. Each signature stands for one pair of the following species: Oystercatcher (*Haematopus ostralegus occidentalis* Neumann), Golden Plover (*Pluvialis apricaria altifrons* (Brehm)), Whimbrel (*Numenius phaeopus islandicus* (Brehm)), and Purple Sandpiper. Dotted areas indicate where Snipe (*Gallinago gallinago faeroensis* (Brehm)) occurred most numerous. This species was found in every part of the island east of the dotted line, which also forms the western limit of distribution of Oystercatcher and Whimbrel. This line almost coincides with the 250 metres contour line (see fig. 3).

Fig. 6 shows the distribution of Arctic Skua (*Stercorarius parasiticus* (L.)), Great Skua, Lesser Black-Backed Gull, and Arctic Tern (*Sterna paradisaea* Pont.). The dotted line represents the limit of colonies of Arctic Skuas, and this line, too, follows the 250 metres contour line. Notice the roosting places of big gulls (*Larus marinus*, *L. fuscus* and *L. argentatus*), which largely feed in the bird cliffs on the west coast of Skúvoy.

The interior of Skúvoy can be divided into four parts, each part with a characteristic bird-community. The division is shown in fig. 4, and the number of pairs of each species in the different parts is given in table 1.

- I. The „Indmark“. Average height about 70 metres above sea. Area: 1,3 km². Characteristic species: Snipe. Density of waders: 22—26 pairs per km².
- II. The Lower „Udmark“. Average height in the southern part about 150 metres, in the northern part about 200 metres. Area: about 4 km². Characteristic species: Snipe, Whimbrel, Oystercatcher, and Arctic Skua. Density of waders and skuas varying much, average: 110 pairs per km², maximum: 250 pairs per km².
- III. The higher „Udmark“. Average height about 250 metres above sea level. Area ca. km². Characteristic species: Great Skua, Golden Plover and Purple Sandpiper. Density of these species 40—50 pairs per km².
- IV. Northern and western part. No breeding birds, except for a small colony of Arctic Terns in the northern part. Roosting places for gulls are found, which feed in the sea-bird colonies.

The Golden Plover was found breeding in I, II and III, most numerous in the latter area. Wheatear (*Oenanthe oenanthe schiøleri* Salomonsen), Rock Pipit, Starling, and Wren were breeding in most parts of the island, where suitable nestplaces were present. Meadow Pipit (*Anthus pratensis* (L.)) was numerous especially in the lower, eastern parts.

Undoubtedly the characteristic distribution of species and especially the difference in wader communities of the Lower and the Higher „Udmark“ is due to the presence and the last years' increase of the Great Skua. This species only breeds together with birds, which are not noisy and do not fly much around in the breeding area, i. e. Golden Plover and Purple Sandpiper. Species like Oystercatcher, Whimbrel and Arctic Skua are not tolerated by the Great Skua near its breeding grounds.

Synopsis of species

Table 1 gives a complete list of species, which were found breeding on Skúvoy in 1961. Their distribution and numbers are given. In the following list only species of special interest will be gone through and the methods of counting and estimating will be described.

Fulmar. (*Fulmarus g. glacialis* (L.)).

According to Fisher (1952) this species was first found breeding on the island in 1849. Since then the number has increased enormously, and the Fulmar is a numerous bird especially on the steep cliffs of the west coast. The method of Fulmar census was: At first the number of „sites“ occupied by one bird or by two birds sitting closely together was counted. On smaller areas of the cliffs, to which there was a very good view, the author made investigations to decide to what extent these „sites“ were actually nests, i. e. contained eggs. Along appr. one third of the west coast the author directly counted 17.750 „sites“. It was possible to divide the coast into four zones, within which the density of birds did not vary much. The total number of „sites“ was estimated to be about 45.000. About 60 % of the „sites“ were nests, thus there are on the west coast of Skúvoy about 27.000 breeding pairs. The total number of breeding pairs of Fulmars along all coasts of Skúvoy was about 30.000. In smaller colonies along the north coast only 25—40 % of all „sites“ were nests. Thus breeding efficiency was evidently lesser in the small colonies than in the large colonies. Fisher (1952) mentions this as a characteristic feature of British Fulmar colonies as well.

Manx Shearwater. (*Puffinus p. puffinus* (Brünn)).

The largest colony in the Faeroes is situated on the south coast of Skúvoy, where the Shearwaters breed among Puffins in grasscovered slopes. In the colony there are probably 3—6000 breeding pairs. The inhabitants of Skúvoy every year collect a few thousand young, and one night the author observed 8—10.000 birds at sea near the colony.

Oystercatcher. (*Haematopus ostralegus occidentalis* Neumann)

This species has decreased very much since the Great Skua spread on Skúvoy and has disappeared from the higher parts of the island, where formerly it bred numerously. Elsewhere in the Faeroes the Oystercatcher often breeds above 600 metres.

Arctic Skua. (*Stercorarius parasiticus* (L.)).

By far the commonest bird of the interior parts of Skúvoy. 280—300 breeding pairs in several colonies in the lower parts of the „Udmark“. Of 362 observed birds 58 were light phase Skuas, i. e. about 16 %, a higher percentage than Nørrevang found on Mykines (4,2 %) (Nørrevang 1960) but corresponding with Williamson's figures from Svinoy and Fugloy 1953. In most places light and dark birds were breeding at random among each other, but in the largest colony the light Skuas bred closely together in only one part of the colony. Further in this colony the number of light birds was much below the average. Arctic Skuas were often observed bathing in the small lakes near the east coast of Skúvoy (fig. 6 no. 2). The largest lake in the middle of the island (fig. 6 no. 1) was, however, a bathingplace of Great Skuas, though this lake was surrounded by colonies of Arctic Skuas.

Great Skua. (*Stercorarius s. skua* (Brünn)).

This species has increased very much on Skúvoy in this century. The island now has 40—45 breeding pairs (39 nests were found 1961). Besides the breeding birds, about 30 non-breeders were observed on the island. This is a very large number compared to other Great Skua colonies in the Faeroes, this undoubtedly being due to the excellent feeding grounds in the seabird colonies on the west coast of Skúvoy. Great Skuas were often seen in the seabird colonies, and Great Skua chicks were largely fed on eggs of Kittiwake, Guillemot and Fulmar, even adult birds of these species as well as Puffins. One clutch of Whimbrel eggs was found beside a Great Skua nest, and the Skuas were often seen

chasing Oystercatchers and Whimbrels. The Great Skuas, however, rarely stayed for a longer time in the lower parts of the „Udmark“, where they were vigorously attacked by Arctic Skuas.

Arctic and Great Skuas mostly bred quite apart, but in one area west of the „Indmark“ the colonies overlapped. Combats between the two species were very often observed. Mostly the bird breeding in the area had the upper hand and drove the stranger away.

Great Black — Backed Gull (*Larus marinus* L.),

Lesser Black — Backed Gull (*Larus fuscus graelsii* Brehm) and

Herring Gull (*Larus a. argentatus* Pont.).

All three species breed on Skúvoy, *L. marinus* (10—20 pairs) and *L. argentatus* (50—100 pairs) along coasts, *L. fuscus* (ca. 20 pairs) inland in two small colonies. Besides the breeding birds large flocks roosted inland along the west coast (see fig. 6). Most of these gulls were immature, but also adult birds were seen.

Nørrevang (1960) thinks that on Mykines only *L. argentatus* predated in the seabird colonies, not the two other species. In Skúvoy, however, all three species very often take eggs, chicks and even adult birds of Fulmars, Kittiwakes, Guillemots, and Puffins, and this also seems to be common elsewhere in the Faeroes, according to observations made by the author. In Great Britain as well all three species to a lesser or higher degree predate in seabird colonies, for instance on Skokholm, where gulls kill Manx Shearwaters. In 1956 the author made investigations of some nests of *L. marinus* on Skokholm and Lundy Island. One nest was surrounded by 77 pellets, and 55 of these contained remains of seabirds, especially Kittiwakes.

Kittiwake. (*Rissa t. tridactyla* (L.)).

Very common along the west and southwest coasts. In most places the most abundant bird from a few metres above sea level to an altitude of 30—50 metres. The largest colonies are situated along the northern part of the west coast, where Kittiwakes breed right to the top of the steep cliffs (130 metres above sea level). In some places Kittiwake-colonies are situated in the higher regions of the cliffs. Separate colonies were seen 350 metres above the sea. This is very unusual for the species. The distribution of Kittiwakes along the west coast is more irregular than the distribution of Guillemots and Fulmars, and it was not possible to divide the coastline into density zones for this species. Therefore the estimated number, about 100.000 pairs, is more uncertain than the figures for Fulmars.

The Kittiwake has increased very much on Skúvoy in the last 10—20 years, but in other places in the Faeroes the species has decreased a lot. In the last 20 years there has each year been an enormous mortality among chicks in the colonies along the west coast of Streymoy. This mortality is undoubtedly due to the lack of food — there has been an evident decrease in the amount of plankton and small fish along the coast in the last years. In some Kittiwake colonies on Mykines the inhabitants every year collect eggs. Normally two eggs are laid, but relayed clutches mostly only have one egg. In the colonies that have clutches of one, i. e. where the local people collect eggs, the chicks survive to a much higher degree than the chicks in colonies with clutches of two. Thus the adult Kittiwakes can obviously find enough food for one chick, but time is too scarce to feed two chicks. This is an example of human disturbance in seabird colonies, which is undoubtedly of great use to the birds.

Guillemot (*Uria aalge spiloptera*
Salomonsen).

Skúvoy houses the largest numbers of this species in the Faeroes. The whole of the west coast is one large Guillemot-cliff the birds occupying every ledge and projection. The Guillemot is the dominating species from about 30—50 metres above sea level to an altitude of about 150 metres. Also higher up the Guillemots occupy suitable places; colonies were observed up to 350 metres above the sea, which is quite unusual.

The method of census was: A group of 50 birds was counted carefully, and then was estimated how many groups of this size were present on the ledge. Naturally this method is connected with great uncertainty, so control-counts were made. Along about one third of the west coast nearly 150.000 birds were counted in this way. It was possible to divide the coast into four density zones, and by way of this zonation the total number of Guillemots along the west coast and southwest coast of Skúvoy was estimated to about 500.000.

The inhabitants of Skúvoy tell that at that time of the breeding season there is normally one adult bird for each egg or chick in the colony. As the literature does not give any information about this, the faeroemen's information was used and the number of breeding pairs thus estimated amounted to about 500.000. Further

the suggestion that each breeding pair was represented by one bird present in the colony was confirmed by the fact that the number of birds counted on selected parts of the cliffs very closely corresponded to the number of eggs, which on previous occasions had been collected on the same parts of the cliffs.

The Guillemot is still a very important bird to the inhabitants of Skúvoy. Every year in the beginning of June eggs are collected by a man lowered down the cliffs in a rope. In good years about 20.000 eggs are taken, but in 1961 only 6—7000. Adult birds are caught at sea near the breeding cliffs, where the fowlers use wodden-plates with a lot of nylon nooses. The birds often alight onto the plates, and soon their legs stick to the nooses. During the last war one years catch was 30—40.000 Guillemots, but nowadays it hardly exceeds 10.000 each year.

Puffin. (*Fratercula arctica grabae* (Brehm).

The largest colonies of Puffins are found in the grasscovered slopes on the southeast coast, where the Puffins breed among Manx Shearwaters. Along other coasts of Skúvoy Puffins only occur in smaller colonies. Puffins, too, are of great importance to the inhabitants of the island; thousands are fleyged every year. During the last war the number of birds caught amounted to 30—40.000, but now it is much below that.

House Sparrow (*Passer d. domesticus*
(L.)).

This species has spread a lot in the Faeroes in the last years, and it reached Skúvoy a few years ago.

LITTERATUR

- FERDINAND, L., 1947: Studier af Fuglelivet på Færøerne — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **41**: 1—37.
- FISHER, J., 1952: The Fulmar. — London.
- NØRREVANG, A., 1950: Nogle ornithologiske iagttagelser fra Færøerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **44**: 192—199.
- 1960: Søfuglenes Udvalgelse af ynglebiotop på Mykines, Færøerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **54**: 9—35.
- WILLIAMSON, K., 1954: Beretning om nogle færøske ynglefugle. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **48**: 139—149.

Modtaget 5. feb. 1962.

ANDERS HOLM JOENSEN, Solbakkevej 42, Gentofte